

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An sine peculiari revelatione homo possit esse certus certitudine
fidei, vel Theologiæ, se esse ingratia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ne, à qua tamen non dependet, sed à contraria, in alio; mollities in ira ex natura rei dependet à calore, & tamen hanc dependentiam non habet in luto. Pariter ergo, si gratia sanctificans in pueris nullam dicat dependentiam à motibus liberi arbitrij, eam tamen ex natura rei importat in adultis peccatoribus.

Ad secundam similiter dico, Majorem non esse universaliter veram, sed aliquando falsam: calor enim qui requiritur ad introductionem formæ carbonis in lignum, non est necessarius ad talis formæ conservationem.

Agendum hic esset de dispositionibus ad gratiam actualem, & discutiendum, an homo ex viribus naturæ possit disponere ad primum auxilium gratiæ, vel saltem, an facienti quod in se est ex sola facultate naturæ, Deus non denegat gratiam, sed ipsam infallibiliter & ex certa lege impertiatur? Verum quia in Tractatu de prædestinatione, dilucidè & exactè has difficultates resolvimus, ab his in præsentia abstinemus, & ad locum illum Lectorem remittimus. Unde sit

Diff. 2.
Art. 3.

DISPUTATIO V.

De Certitudine gratiæ.

Divus Thomas artic. 5. hujus questionis 112. agit de certitudine gratiæ: unde ut ea quæ ibi docet exponamus hanc disputationem subjungimus, in qua duo tantum examina occurrunt. Primum est, an aliquis, seclusa peculiari revelatione, possit esse certus certitudine fidei, vel theologicæ, se esse in gratia, & emundatum ab omni peccato? Secundum, an saltem possit habere certitudinem moralem suæ justitiæ, quæ omnem formidinem excludat?

ARTICULUS PRIMUS

An sine peculiari revelatione homo possit esse certus certitudine fidei, vel Theologicæ, se esse in gratiæ

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & duplici conclusione proposita difficultas resolvitur.

1. **S**upponimus tanquam certum & indubitatum, aliquem hominem privatum certò posse cognoscere, & credere se esse in gratia, si hoc specialiter ei revelatum fuerit, sicut fuisse revelatum Adamo in statu innocentie, & Angelis in statu viæ, tenent plures Theologi: imò S. Thomas hic art. 5. docet aliquibus Sanctis ex speciali privilegio hoc interdum revelari, ut (inquit) securitatis gaudium in hac vita in eis incipiat, & confidentius & fortius magnifica opera prosequantur, & mala præsentis vite sustineant.
2. **Q**uestio ergo procedit de via ordinaria, & citra hujusmodi privilegium; & movetur primò contra hujus temporis hæreticos, asserentes hominem in hac vita non tantum posse esse certum de sua gratia & salute, sed etiam teneri fide Catholicæ credere se esse justificatum. Secundò

A movetur contra Catharinos, qui opusculo de certitudine gratiæ docet justum posse discursu theologico (deducto ex una propositione de fide, & alterà lumine naturali notà) certò & evidenter cognoscere se esse in gratia. Pro veritate Catholicæ declaratione & defensione

Dico primò: nullus, seclusa revelatione, potest esse certus certitudine fidei se esse in gratia.

Hæc conclusio probari posset multis Scripturæ testimonijs, sed duo sufficient, quæ adducit D. Thomas hic art. 5. Primum quod habet in argum. *Sed contra*, sumitur ex cap. 9. libri Ecclesiastes: *Nescit homo utrum amore vel odio dignus sit: ubi de amore & odio Dei sermo est, & de homine justo, ut colligitur ex verbis præcedentibus, sunt iusti &c.* Unde D. Bernardus: *Terribile est locum iste, & totius expertis quietis; totus inhorat, si quando in eum raptus sum; illam apud me replicans cum tremore sententiam: Quis scit, si est dignus amore, an odio? &c.*

B Secundum quod adducit in corpore articuli, habetur 1. ad Cor. 4. ubi Apostolus ait: *Neque meipsum iudico: nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem iudicat me, Dominus est.* Quem locum idem S. Doctor ibidem lect. 1. sic exponit: *Nihil mihi conscius sum, id est non habeo conscientiam peccati mortalis; sed non in hoc justificatus sum, id est non sufficit ad hoc ut me justum pronuntiem; quia possunt aliqua peccata in me latere quæ ignoro, secundum illud Psalmi 18. Delicta quis intelligit?*

C Nec obstat quod idem Apostolus (teste D. Thomà hic art. 5.) sciverit per revelationem se esse in gratia: nam vel quando prædicta verba protulit, adhuc non habuerat talem revelationem; vel si eam habuerat, ea non protulit, prout erat privata quædam persona, sed ut communem hominum personam agens; sicut cum dixit ad Rom. 7. *Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato, quod enim operor non intelligo; aut si pro seipso ea protulit, hoc fecit attendendo ad communem modum cognoscendi propriam justitiam, præciso privilegio specialis revelationis, quod habebat.*

D Probatur secundò conclusio ex SS. Patribus, 4. in eandem veritatem passim conspirantibus: Augustinus enim super hæc verba Psalmi 50. *Incerta & occulta sapientia tua manifestasti mihi, nihil tam incertum & occultum esse ais, quam quod Deus ignoscat peccantibus.* Et lib. de perfect. justitiæ post medium: *Quantum libet (inquit) justitiæ sit præditus homo, vereri debet, ne aliquid in se, quod ipse non videt, culpandum inveniat.* Gregorius Magnus lib. 6. Epist. 22. respondens ad Gregoriam Augustæ cubiculariam, quæ de remissione suorum peccatorum certior fieri vehementer exoptans, ad eum scripserat, hæc habet: *Rem mihi difficilem, & tibi inutilem postulasti; difficilem, quia indignus sum cui revelatio immittatur à Deo; tibi inutilem, quia securitas negligentiam parit.* Idem Bernardus serm. 3. de adventu, de sua & proximi conscientia loquens, *Neutra (inquit) satis mihi nota, utraque abyssus inscrutabilis, veraque mihi nox est.* Quibus testimonijs aperte liquet, SS. Patres multum ab hac certitudine, quam jactant hæretici abfuisse.

E Notant etiam SS. Patres, & Scripturæ Interpretes, quod Scriptura agens de remissione peccatorum, respectu personarum particularium, semper adhibet particulam istam, *forte ut à nobis perniciosam hanc justitiæ propriæ confiden-*

deniam amoveat: Daniel. 4. Peccata tua ele-
miseris radime, forsitan ignoscet Deus delictis tuis.
Aldum 8. Age penitentiam, & roga Deum, si for-
titeremur iniquitas tibi. Jonæ. 3. Quis scit si con-
vertatur Deus, & ignoscatur?

Hanc Scripturæ & SS. Patrum doctrinam con-
firmat definitio Tridentini sess. 6. cap. 9. dicen-
tis: Sicut nemo prius de Dei misericordia, de Christi
merito, deque Sacramentorum virtute & efficacia du-
bitare debet: sic quilibet, dum seipsum, suamque pro-
prium infirmitatem & indispotionem respicit, de sua
gratia formidare & timere potest, cum nullus scire
valeat, certitudine fidei, cui non potest subesse fal-
sum, se gratiam Dei esse consecutum. Ubi Conci-
lium non solum reprehendit & damnat dicen-
tes hanc fidem necessariam esse ad iustificati-
onem, sed etiam asserentes eam esse possibili-
lem, ut patet ex illis verbis: Cum nullus scire va-
leat, &c.

Potest etiam suaderi conclusio ratione: Per
fidem divinam ea solum cognoscimus, quæ vel
in Sacra Scriptura, vel in traditionibus sunt re-
velata, & propolita ab Ecclesia, per Concilia,
vel Summos Pontifices: Sed non est revelatum,
nec ab Ecclesia proponitur ut revelatum, quod
aliquis sit in gratia: Ergo id non potest cognosci
fide divina. Major patet: Minor probatur.
Quamvis enim revelatum sit Deum parcere ve-
re penitentibus, nullibi tamen est revelatum,
quod ille aut iste in particulari verè & sincerè
penituerit, & quod minister sacramenti peni-
tentis habuerit intentionem ipsum absolvendi
a peccatis: Ergo &c.

Dico secundo: Non potest homo certò judica-
re se esse iustum, etiam certitudine theologicâ.

Probatur breviter: Id dicitur certum certitu-
dine theologicâ, quod virtualiter continetur in
aliqua propositione universali à Deo revelata,
& nobis per Ecclesiam propolita: Sed hæc parti-
cularis propositio, Ego sum in gratia, vel, Mihi
sunt remissa peccata, non continetur virtualiter
sub aliqua universali à Deo revelata, & nobis
per Ecclesiam propolita: Ergo non potest esse
certa certitudine theologicâ. Major est certa:
Minor probatur. Absoluta propositio particula-
ris non continetur sub universali conditionata,
quandiu non est certum conditionem esse com-
pletam in hoc individuo: Sed omnes propositiones
generales de iustificatione hominis, à Deo
revelata, & nobis per Ecclesiam propolita, sunt
conditionales (Deus enim non promittit gratiam
& veniam peccatoribus, nisi sub conditio-
ne quod verè & sincerè peniteant) & nulli cer-
tò constare potest talem conditionem esse im-
pletam; quandoquidem illa posita est in actibus
internis conscientie hominis, qui nec in se vi-
dentur, nec per experientiam sufficienter ipsi-
met homini innotescunt: Ergo propositio ista,
ego sum iustificatus, non continetur virtualiter sub
aliqua universali à Deo revelata.

Confirmatur: Certitudo theologica vel potest
esse quasi à priori, ex causis nostræ iustificationis,
vel quasi à posteriori, ex effectibus ejus: Sed neu-
tro modo haberi potest: Ergo simpliciter est im-
possibilis, absque speciali revelatione. Major
patet: Minor quoad primam partem probatur.
Causa gratiæ in anima est triplex, scilicet Deus,
minister sacramentorum, & actus proprii peni-
tentis, qui sunt dispositiones ad illam: Sed nul-
lus potest esse certus de præsentia Dei causantis
gratiam in anima, secundum illud Job. 9. Si reno-

rit ad me, non videbo eum; si autem abierit, non in-
telligam: neque de efficacia sacramentorum, ut
potest quæ dependet ab intentione ministri, quæ
nobis occulta est, & ab ordinatione & intentione
Episcopi ordinantis, & conferentis illi pote-
statem, de qua etiam non possumus habere cer-
tam notitiam: nemo etiam potest esse certus de
propria dispositione, cum non possit certò co-
gnoscere, an habeat verum dolorem de peccatis,
ex motivo supernaturali, qui sit contritio, vel
saltem æritio: Ergo nemo potest habere certam
cognitionem causarum gratiæ.

Quod verò eam à posteriori, & per effectus
certò cognoscere nequeat, manifestum est: quia
nullus est effectus habens cum gratia necessa-
riam connexionem, certò & infallibiliter co-
gnoscibilis, propter maximam conformitatem
quam habent opera naturæ cum operibus gra-
tiæ: mens enim humana (inquit Gregorius) sæ-
pè sibi mentitur, & fingit se bonum amare quod
non amat, ut experientia compertum est.

Confirmatur: Inter omnia gratiæ indicia, hæc
duo sunt potissima, scilicet velle exponere vi-
tam, seu subire martyrium, & nullius peccati
mortalis habere conscientiam: Sed ex nullo isto-
rum potest aliquis certò cognoscere se esse in
gratia: Ergo id non potest certò scire à posteriori,
seu ex lignis aut effectibus. Minor probatur
quoad primum, quia reperiuntur falsi martyres,
qui cum putent se ex vero & laudabili motivo
subire martyrium, ex aliquo tamen vicioso, sed
occulto, aguntur in mortem, dumque existi-
mant se perfecte relinquere seipsos, id quod ha-
bent pretiosissimum, scilicet vitam, profunden-
do, modo subtiliori seipsos quærun. Suadetur
etiam quoad secundum: Nam David & Saulus
erant sine conscientia peccati mortalis, & tamen
primus dicebat: Ab occultis meis munda me Domine:
secundus verò exclamabat: Nihil mihi conscius
sum, sed non in hoc iustificatus sum. Quæ verba ex-
pendens Hieronymus lib. 2. adversus Pelagianos,
ait: Qui hoc dicebat, nullus utique peccati sibi
consciens erat: sed quia legerat, Delicta quis intelligit
& sunt via, quæ videntur viro iuste, novissima autem
earum respiciunt in profundum inferni: deinde tempe-
rabat sententiam, ne forte per ignorantiam deliquisset;
maximè cum Scriptura testetur: Est iustus qui perit in
iustitia sua.

S. I.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusio-
nem: Apostolus ad Roman. 8. ait: Ipse spi-
ritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus
filij Dei: At testimonium Spiritus Sancti est infal-
libile, eique fide Catholica tenemur assentiri:
Ergo fide Catholica possumus ac tenemur cre-
dere, nos esse filios Dei, & per consequens ius-
tificatos, & in statu gratiæ. Unde Augustinus
lib. de vera penit. cap. 2. Non dicimus (inquit)
dimitte nobis debita nostra, propter peccata, quæ remissa
credimus in baptismo, nisi de fide dubitemus.

Respondeo verba Apostoli intelligenda esse de
tota Ecclesia, cui Spiritus Sanctus testatur quod
habeat spiritum adoptionis; nò autem de lingulis
Christianis in particulari: confert enim Apo-
stolus totâ Epistolâ ad Romanos Ecclesiam cum
Synagoga, contendens Ecclesiam habere spiritum
adoptionis; Synagogam verò habuisse spiritum
timoris. Si tamen velimus illud de fidelibus in
particu-

particulari intelligere, dici poterit, Apostolum illis verbis nos movere & excitare ad Deum ut patrem invocandum, ait enim: *Quicumque spiritu Dei aguntur, filij Dei sunt*: hac autem invocatio non procedit ex certa fide, quam unusquisque fidelis habeat de sua justitia, sed vel ex certa fide, quâ credimus Deum esse patrem, qui nos vult in filios adoptare, si per nos non steterit; vel ad summum ex certitudine spei, quâ confidimus Deum jam nobis remisisse peccata, & in filios adoptasse.

Ad testimonium Augustini dicendum est, quod ille per particulam (*credimus*) intelligit, confidimus & existimamus: sæpe enim verbum illud *credere*, usurpatur pro arbitrari, atque confidere. Unde idem S. Doctor lib. 2. contra Cresconium cap. 26. eandem sententiam expressit, & loco *credimus*, posuit *confidimus*: confidentia autem multum a certitudine fidei distat, cum testimonium probabile ad eam sufficiat.

14. Objicies secundo: Ecclesia sancta non est magis certa de martyrio hujus hominis, quam ipse qui illud subit, & mortem pro Christo suffert: Sed Ecclesia indubitatâ fide ascribit illum catalogo Sanctorum: Ergo & ipse Martyr fide catholicâ cognoscit, & credit se habere gratiam & sanctitatem.

15. Respondet Medina negando Majorem: quia (inquit) in canonizatione Sanctorum Ecclesia habet specialem assistentiam Spiritus Sancti, ut nunquam decipiatur. Sed argumentum non cogit ut ad hoc recurramus: nam, vel loquitur de Martyre, dum actualiter suffert passionem, & nondum mortuus est, & sic non canonizatur ab Ecclesia; vel sit fermo de Martyre jam mortuo, & tunc certò scit se habere gratiam, quia experitur fructum martyrii, tuncque solum canonizatur ab Ecclesia.

16. Objicies tertio: In Symbolo Apostolorum nobis proponitur credendus ille articulus, *remissionem peccatorum*: Ergo unusquisque credere debet suorum peccatorum remissionem, ac proinde se esse in gratia, cum peccatorum remissio non nisi per gratiam fiat.

17. Respondetur quod articulus remissionis peccatorum, qui nobis in Apostolorum Symbolo credendus proponitur, non est quod unusquisque credat peccata sibi esse remissa, ut volunt hæretici, sed quod sibi remittentur, si verè de illis poeniteat, & ad justitiam se disponat.

18. Objicies quarto contra secundam conclusionem: quoties aliqua propositio particularis evidenter proponitur vel deducitur ut contenta sub aliqua universali de fide, veritas illius creditur certò, certitudine saltem Theologicâ: At hæc propositio, *Ego sum in gratia*, in universali est revelata in multis principiis, ex quibus evidenter deducitur: Ergo potest esse mihi certa, certitudine saltem theologicâ. Major patet: Minor probatur. Hoc est unum principium revelatū, quod scilicet qui Sacramentum Baptismi vel Poenitentiae recipit cum sufficienti dolore, consequitur peccatorum remissionem: At in particulari quis evidenter experimento potest cognoscere, se esse unum ex illis, qui cum sufficienti dolore baptizatus & absolutus est, nam de veritate Sacramenti constat; de propria etiam dispositione potest esse certus, tum quia nemo est tam stupidus, qui si attendat non possit evidenter cognoscere, quâ fide, intentione, & affectu ad Sacramentum accedat; tum etiam, quia nun-

quam posset homo securus accedere ad Sacramentum, si tam occulta esset congrua dispositio ad illud, ut eam nunquam certò cognoscere posset. Ergo &c.

Respondet concessa Majori, negando Minorem: licet enim propositiones illæ universales sint de fide, quia tamen includunt conditionem, ex vi cuius solum creditur propositio particularis contineri sub illa, idèò absolutâ fide credi non potest propositio particularis, donec certissimum & indubitabile sit, conditionem esse impletam in tali particulari; quod nunquam contra revelationem contingere potest. Nec ad hoc sufficit ingenij perspicacitas, cum mens humana sæpe fallatur, præsertim quantum ad actus internos conscientiae, ut ex D. Gregorio supra annotavimus: licet possit sufficere ad hoc quod tunc conscientia accipiat sacramenta, quia satis est in hujusmodi habere certitudinem practicam, ut infra dicemus.

ARTICULUS. II.

An homo possit habere certitudinem saltem moralem suæ gratiæ & justificationis omnino infallibilem, seu quæ omnem formidinem & dubietatem excludat.

Andreas Vega lib. 9. in Tridentinum cap. 46. docet aliquos ad certitudinem moralem suæ justitiæ, secundum viam ordinariam, ita pervenire posse, ut absque ulla formidine & temeritate, non minùs possint esse certi de sua gratia, quam certum est dari in rerum natura Romam, vel Constantinopolim. Alij verò Theologi existimant solum posse haberi ab homine iusto probabilem & conjecturalem de sua sanctitate & justitiâ cognitionem, quæ omnem quidem anxietatem, non tamen omnem formidinem possit excludere. Ita D. Thomas hic art. 5. & alij Theologi communiter.

§. I.

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

Dico primò: secluso privilegio, & speciali Dei favore, non est possibilis propriæ justitiæ certitudo moralis, omnem formidinem excludens, & similis ei quâ assentimur huic propositioni, *Roma est*.

Probatur primò conclusio ex Tridentino. loco supra citato, ubi ait: *Quemlibet iustum debere formidare de sua justitiâ, dum seipsum, suamque infirmitatem considerat*: Sed moralis certitudo, quâ credimus Romam esse, omnem excludit formidinem: Ergo ex Tridentino nullus iustus, secluso privilegio, potest habere certitudinem moralem de sua justitiâ, omnino infallibilem, ac similem ei quâ credimus Romam esse.

Probatur secundò: Si quis talem haberet certitudinem, posset jurare sine temeritate se esse in gratia; sicut ego jurare possem esse Romam, quia est ita certum moraliter, ut non possit rationabiliter esse formido de opposito: Sed nullus potest sine temeritate jurare se esse in gratia, seu remissa sibi esse peccata: Ergo &c. Major patet: Minor probatur, ex facto Innocentij III. qui in cap.

Accepi-